

Działania Straży Granicznej wobec problemów wynikających z nasilenia migracji (na przykładzie Morskiego Oddziału Straży Granicznej)

Border guard action to problems arising from the intensity of migration (on the example of the marine branch border guard)

Abstract: The article presents functioning of the Marine department of border guard in connection with an increasing flood of refugees to EU. Polish coastal guards actively support border guards in the countries which are strongly affected by the flood of refugees.

Keywords: refugees, coastal guard, cross-border cooperation, hotspot, Frontex, Europol, Eurojust, Focal Points

Charakteryzując działania Morskiego Oddziału Straży Granicznej (dalej MOSG), należy zwrócić uwagę na jego specyfikę funkcjonowania w trzech obszarach – morskim, lądowym i powietrznym. MOSG powstał 1 sierpnia 1991 r. i odpowiada za ochronę 639,87 km północnej granicy Polski, w tym obecnie:

- 395,31 km granicy morskiej,
- dwóch ponad 22-kilometrowych odcinków rozgraniczających nasze morze terytorialne od wód należących do Niemiec i Rosji,
- odcinków granicy lądowej z obwodem kaliningradzkim Rosji – 0,85 km i z Niemcami – 168,91 km,
- morskich granic wód wewnętrznych na Zalewie Wiślanym, Szczecińskim i Jeziorze Nowowarpieńskim,
- dwóch portów lotniczych: w Gdańsku-Rębiechowie i w Goleniowie.

Zgodnie z międzynarodowym prawem morskim, Ustawą o ochronie żeglugi i portów morskich oraz Ustawą o Straży Granicznej to właśnie MOSG jest jedyną

formacją upoważnioną do zatrzymywania do kontroli statków na wodach wewnętrznych i morzu terytorialnym, zwłaszcza gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa na ich pokładzie lub na skutek zawiadomienia o nim, a także zmuszania jednostki pływającej do zawinięcia do wskazanego portu¹.

Działania SG w portach i na wodach przybrzeżnych zmierzają głównie do przeciwdziałania nielegalnej migracji, zapobiegania próbom przemytu narkotyków i innej kontrabandy na dużą skalę. O ile próby nielegalnego przekroczenia granicy na morzu stanowią w ostatnich latach rzadkość, to aktywność przemytnicza na tym odcinku nie tylko nie zmalała, ale wciąż rośnie.

Zasadnicze zadania Morskiego Oddziału Straży Granicznej skupiają się głównie na:

- ochronie granicy państwowej na lądzie i morzu;
- organizowaniu i dokonywaniu kontroli ruchu granicznego;
- zapobieganiu i przeciwdziałaniu nielegalnej migracji;
- wydawaniu zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej, w tym wiz;
- rozpoznawaniu, zapobieganiu i wykrywaniu przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców, w zakresie właściwości Straży Granicznej;
- zapewnianiu bezpieczeństwa w komunikacji międzynarodowej i porządku publicznego w zasięgu terytorialnym przejścia granicznego, a w zakresie właściwości Straży Granicznej także w strefie nadgranicznej;
- osadzaniu i utrzymywaniu znaków granicznych na lądzie;
- ochronie nienaruszalności znaków i urządzeń służących do ochrony granicy państwowej;
- nadzorze nad eksploatacją polskich obszarów morskich oraz przestrzeganiem przez statki przepisów obowiązujących na tych obszarach;
- ochronie granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez prowadzenie obserwacji statków powietrznych i obiektów latających, przelatujących przez granicę państwową na małych wysokościach, oraz informowaniu o tych przelotach właściwych jednostek Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;

¹ Straż Graniczna – w odróżnieniu od Policji i Marynarki Wojennej – może w czasie pokoju w określonych sytuacjach kontynuować pościg za sprawcą przestępstwa na morzu poza granicę państwową, polską strefę ekonomiczną, a nawet na wodach międzynarodowych. Szczegółowe regulacje dotyczące działania funkcjonariuszy określiła ustawa o Straży Granicznej z dnia 12 października 1990 r. (zob. Dz.U.2017.0.2365).

- zapobieganiu transportowaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji chemicznych oraz materiałów jądrowych i promieniotwórczych, a także zanieczyszczaniu wód granicznych;
- zapobieganiu przemieszczaniu, bez zezwolenia wymaganego w myśl odrębnych przepisów, przez granicę państwową środków odurzających i substancji psychotropowych oraz broni, amunicji i materiałów wybuchowych;
- przeprowadzaniu kontroli legalności wykonywania pracy przez cudzoziemców, prowadzenia działalności gospodarczej przez cudzoziemców, powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom;
- współpracy i współdziałaniu polskich funkcjonariuszy SG z przedstawicielami SG innych państw wynikającej z problemów niekontrolowanej migracji w Europie².

W wypełnianiu najtrudniejszych zadań ustawowych przez MOSG wsparcie bojowe i wymagające szczególnych umiejętności zapewnia mu jego Wydział Zabezpieczenia Działań, który poza takim samym przygotowaniem do działań specjalnych jak w przypadku WZD z pozostałych oddziałów SG, specjalizuje się

² Ta współpraca i delegowanie polskich funkcjonariuszy SG do pomocy innym funkcjonariuszom SG państw UE określona jest m.in. w rozdziale 14c cytowanej ustawy o Straży Granicznej, dotyczącym udziału SG we współpracy transgranicznej państw członkowskich UE. Kolejne priorytety współpracy międzynarodowej Straży Granicznej zostały uszczegółowione w konkluzjach z posiedzenia Rady Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości UE z dn. 4-5 grudnia 2006 r. w Brukseli związanych z ochroną granic, przeciwdziałania i zwalczania przestępczości. Konsekwencją podjętych działań była praktyczna realizacja wielu zadań polegająca m.in. na:

- utworzeniu wspólnych centrów współpracy policyjno-granicznej na granicach, działających w systemie całodobowym, których głównym zadaniem jest: gromadzenie i wymiana informacji istotnych do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz wykrywanie przestępczości na terenach przygranicznych, w tym korzystanie z dostępnych baz danych; udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów pomiędzy właściwymi organami Stron; pośredniczenie w przekazywaniu informacji o prowadzonych pościgach transgranicznych,
- wspólnych patrolach obszarów przygranicznych,
- wspólnych działaniach operacyjno-śledczych, m.in. poprzez tworzenie wspólnych grup do realizacji wytypowanych spraw,
- pościgu transgranicznego i obserwacji transgranicznej,
- regularnej wymiany informacji i spotkań na poszczególnych szczeblach dowodzenia, w tym tworzenia wspólnych raportów dotyczących przestępczości i bezpieczeństwa obszarów przygranicznych,
- wspólnych szkoleniach, ćwiczeniach oraz wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk, planowania współpracy i zawierania szczegółowych porozumień w tym zakresie.

w morskich, a zwłaszcza abordażowych operacjach MIO/VBSS (ang. *Maritime Interdiction Operations/Visit, Board, Search and Seizure*): błyskawicznym wkroczeniu z szybkich łodzi, śmigłowca lub spod wody na pokład jednostek pływających, które np. nie zatrzymały się na wezwanie do kontroli lub w celu zatrzymania niebezpiecznych osób³. Typowe, codzienne działania funkcjonariuszy MOSG przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Typowe działania funkcjonariuszy MOSG w ostatnich dwóch latach

Charakterystyka działań	Miejsce	Ilość zatrzymanych	Narodowość
Cofnięcie wiz, decyzje zobowiązujące do powrotu oraz półroczne i roczne zakazy ponownego wjazdu na terytorium Polski	Gdańsk, Gdynia, Elbląg, Szczecin, Świnoujście, Krynica Morska	12	ukraińska, azerska, syryjska
Decyzje zobowiązujące do powrotu do Turcji	Gdańsk	3	syryjska
Tymczasowa kontrola graniczna na granicach wewnętrznych UE ⁴	Lotniska w Gdańsku i w Goleniowie	14	pakistańska włoska
Operacja „Sunrise 2017” – wylegitymowano 285 Polaków, 35 cudzoziemców, skontrolowano 92 pojazdy, przejęto narkotyki na kwotę 3600 zł	Podczas 15. festiwalu muzyki elektronicznej „Sunrise 2017” w Kołobrzegu od 21 do 23 lipca 2017	6	polska, niemiecka, rosyjska, szwedzka, duńska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KG SG.

³ W pierwszej połowie lat 90. pojawiła się koncepcja utworzenia w poszczególnych oddziałach SG po plutonie specjalnym, składającym się wyłącznie z funkcjonariuszy zawodowych, szkolenych na wzór policyjnych pododdziałów antyterrorystycznych. Do plutonu trafili m.in. byli komandosi z Grupy Specjalnej Płetwonurków Marynarki Wojennej, z których rozwinęła się obecna JW „Formoza”, z jednostek specjalnych wojsk lądowych (jednym z pierwszych dowódców plutonu był oficer byłej 56. kompanii specjalnej Pomorskiego Okręgu Wojskowego) oraz policjanci antyterrorystyci z doświadczeniem w różnych sportach i sztukach walki.

⁴ Tymczasowa kontrola graniczna na granicach wewnętrznych UE została wprowadzona od 4 lipca do 2 sierpnia 2016 r. W tym czasie funkcjonariusze Morskiego Oddziału Straży Granicznej skontrolowali łącznie przeszło 37 tysięcy osób i prawie 3 tysiące środków transportu. Zatrzymali łącznie 25 osób. W całym kraju natomiast Straż Graniczna skontrolowała 484 986 osób i 54 338 środków transportu. Zatrzymała łącznie 321 osób. W 61 przypadkach zastosowała procedurę przewidzianą na sytuacje szczególne, umożliwiającą pielgrzymom przekroczenie polskiej granicy pomimo niespełnienia wszystkich warunków wjazdu na terytorium RP.

Działając na obszarze całego polskiego wybrzeża, funkcjonariusze MOSG mają pod swoją jurysdykcją dwa województwa: pomorskie i zachodniopomorskie, a także część województwa warmińsko-mazurskiego.

W 2017 r. funkcjonariusze MOSG na podległych przejściach granicznych odprawili przeszło 1,5 mln osób oraz 29 tys. środków transportu drogowego, lotniczego i wodnego.

W trakcie tych działań ujawniano sfałszowane dokumenty (dowody osobiste, prawa jazdy i inne), zatrzymano również towary i przedmioty o wartości w sumie przeszło 16 mln zł. Znajdowały się wśród nich papierosy, alkohol, tytoń, narkotyki czy pojazdy.

Obecnie główne działania funkcjonariuszy MOSG skupiają się na przeciwdziałaniu i zwalczaniu nielegalnej migracji. Ponieważ przez granicę w obszarze odpowiedzialności MOSG nie prowadzą zasadnicze szlaki migracyjne, dlatego personel dokonuje kontroli legalności pobytu i zatrudnienia cudzoziemców. Tylko w 2016 r. przeprowadzono 502 kontrole legalności pobytu oraz 402 kontrole legalności zatrudnienia, co zaowocowało 689 decyzjami zobowiązującymi cudzoziemców – głównie obywateli Ukrainy – do opuszczenia Polski⁵.

Z powyższych danych wynika, że oprócz typowych działań administracyjnych i prewencyjnych podejmowane są wysiłki na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa obszarów i ludności je zamieszkujących. Dodatkowo w sytuacji zagrożenia zewnętrznym granic państw UE mogą być wprowadzane pewne ograniczenia swobody przemieszczania i zwiększona, bardziej rygorystyczna kontrola osób na danym terenie, zwłaszcza wobec obcokrajowców.

Wsparcie MOSG udzielane innym państwom w sytuacji niekontrolowanego napływu uchodźców

Przedstawiciele MOSG od wielu lat biorą udział w wspieraniu służb granicznych innych państw⁶. M.in. w piątej misji wspierali przez miesiąc, do końca maja

⁵ *Dzień dzisiejszy MOSG, e-raport Europoltech 3/2017*, <http://www.altair.com.pl/e-report/view?article> (dostęp: 24.05.2018).

⁶ W ramach Frontexu funkcjonariusze MOSG uczestniczą we wspólnych operacjach na granicach, szczególnie w rejonach Europy narażonych na wzmożoną nielegalną migrację, w tym w działaniach Europejskich Zespołów Straży Granicznej (EBGT), dostarczaniu sprzętu w ramach Puli Wyposażenia Technicznego (TEP), wymianie informacji i analizach ryzyka, biorą udział

2019 roku służby macedońskie. Przed wyjazdem funkcjonariusze przechodzili w Ośrodku Szkoleń Specjalistycznych Straży Granicznej w Lubaniu przeszkolenie w zakresie przemieszczania się pojazdów w kolumnie, ewakuacji i samoewakuacji z pojazdu, udzielania pierwszej pomocy w warunkach polowych, zatrzymywania i doprowadzania osób zatrzymanych, a także taktyki i techniki realizacji czynności służbowych, prowadzonych w obiektach zurbanizowanych. Takich misji wspierających zaplanowano dziesięć.

Jednocześnie przedstawiciele polskich służb granicznych wspierają swoich macedońskich kolegów w opanowaniu napływu imigrantów, m.in. poprzez realizację czynności związanych z rejestracją wniosków o ochronę międzynarodową, badanie autentyczności dokumentów, a także zapobieganie nielegalnemu przekroczeniu granicy poza przejściami granicznymi.

Obecnie w działaniach koordynowanych przez Frontex w Grecji i we Włoszech bierze udział 12 funkcjonariuszy Morskiego Oddziału SG, z których trzech, z Kaszubskiego Dywizjonu SG, uczestniczy we wspólnej operacji Frontex na Morzu Śródziemnym na jednostce pływającej SG Finlandii z międzynarodową załogą.

W ubiegłym roku w operacjach koordynowanych przez Frontex uczestniczyło 35 funkcjonariuszy MOSG, którzy pełnili służbę w Grecji, Chorwacji, Rumunii, Finlandii, Francji, Włoszech, Słowacji, Mołdawii, Bułgarii oraz na Węgrzech w sektorze granic lądowych, morskich oraz powietrznych. Do udziału w operacjach koordynowanych przez Frontex Morski Oddział SG wysyłał też samochody patrolowe oraz sprzęt noktowizyjny.

Z kolei w ramach bilateralnych operacji do Macedonii, Słowenii i Węgier Morski Oddział SG delegował w 2016 roku 26 funkcjonariuszy, którzy wspierali miejscowe służby w zakresie przeciwdziałania nielegalnej migracji i zarządzania migracją.

Do zadań funkcjonariuszy MOSG w trakcie udziału w misjach należało: badanie dokumentów, ustalanie pochodzenia osób przekraczających granice wbrew przepisom, przesłuchania cudzoziemców, służba na pierwszej linii kontroli, daktyloskopowanie, wspieranie działań związanych z readmisją i doprowadzaniem cudzoziemców, prowadzenie patroli samochodowych czy ujawnianie pojazdów pochodzących z kradzieży. Te działania subsydiarne na rzecz innych

w warsztatach i różnego rodzaju szkoleniach, a także uczestniczą we wspólnych operacjach służących readmisji cudzoziemców i związanych z nimi działaniach.

państw wiąże się z koniecznością ustawicznego szkolenia specjalistycznego funkcjonariuszy MOSG, poświęconego problematyce migracyjnej. Przykładem takich szkoleń było m.in. tygodniowe szkolenie w dniach 18-24.04.2015 r. poświęcone problematyce migracyjnej, zorganizowane dla 50 funkcjonariuszy MOSG przez Wydział do Spraw Cudzoziemców MOSG. Mieli oni możliwość wysłuchania wystąpień ekspertów, m.in. naczelnika Wydziału Postępowania Odwoławczego Departamentu Legalizacji Pobytu Urzędu do Spraw Cudzoziemców oraz naczelników Wydziału do Spraw Cudzoziemców. Zwracano uwagę na poprawienie efektywności i jakości działań podejmowanych przez funkcjonariuszy Straży Granicznej wobec cudzoziemców. Omawiano także m.in. metodykę i sposoby identyfikacji cudzoziemców – również przy współdziałaniu z władzami innych państw, problematykę formalnoprawną związaną z postępowaniami administracyjnymi, aktualne zagrożenia migracyjne i sposoby ich zwalczania, system wymiany informacji służb granicznych państw członkowskich UE, dotychczasowe wykorzystanie i wdrażanie w Straży Granicznej nowoczesnych narzędzi teleinformatycznych. Osobne miejsce poświęcono możliwości wykorzystania przez Straż Graniczną funduszy unijnych⁷.

Jednocześnie wysiłki polskich funkcjonariuszy SG są wspierane przez inne państwa UE. Coraz częściej nasza Straż Graniczna przyjmuje także funkcjonariuszy – ekspertów innych państw UE. Na polskim odcinku zewnętrznej granicy UE, w przejściach granicznych działa 6 tzw. *Focal Points*⁸, czyli punktów pełnienia okresowych misji doradczych przez ekspertów ds. dokumentów ze służb granicznych innych państw UE.

⁷ Szkolenie było współfinansowane w ramach Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów, Projekt 4/15/EFPI/2013 *Wzmocnienie efektywności działań w zakresie powrotów wykonywanych przez Straż Graniczną, w tym współdziałanie z innymi instytucjami*. Cele szczegółowe tego Funduszu były następujące:

- 1) Wprowadzenie i usprawnienie organizacji oraz realizacji zintegrowanego zarządzania powrotem imigrantów przez państwa członkowskie.
- 2) Wzmocnienie współpracy między państwami członkowskimi w ramach zintegrowanego zarządzania powrotami imigrantów i wprowadzeniem go w życie.
- 3) Promowanie skutecznego i jednolitego stosowania wspólnych norm w kwestii powrotów imigrantów zgodnie z rozwojem polityki w tej dziedzinie.

⁸ *Focal Points* (punkty ogniskowe) są ustanawiane na zewnętrznej granicy UE w placówkach lub przejściach granicznych, gdzie ruch graniczny jest szczególnie intensywny bądź ma bardzo specyficzny charakter. Punkty te, w ramach wspólnych działań operacyjnych koordynowanych przez Frontex, są wspierane przez funkcjonariuszy służb granicznych PC/SAC o specjalnościach uzależnionych od potrzeb danego FP. Poza wsparciem codziennego funkcjonowania placówki

Szkolenia językowe dla funkcjonariuszy MOSG zorganizowane w ramach funduszy unijnych SOLID. Wydział do Spraw Cudzoziemców Morskiego Oddziału Straży Granicznej zorganizował kursy z języka rosyjskiego, chińskiego oraz francuskiego dla funkcjonariuszy zajmujących się szeroko pojętą problematyką migracyjną. Kwalifikacje swoje podniosło ogółem 25 osób: 18 z języka rosyjskiego (z PSG w Szczecinie i PSG w Świnoujściu), 2 z języka chińskiego (z PSG w Gdańsku i Wydziału do Spraw Cudzoziemców) oraz 5 z języka francuskiego (z PSG w Gdańsku, PSG w Gdańsku-Rębiechowie i Wydziału do Spraw Cudzoziemców). Te działania były współfinansowane w ramach Europejskiego Funduszu Powrotów Imigrantów, dla języka rosyjskiego w PSG w Szczecinie i chińskiego oraz Europejskiego Funduszu na Rzecz Uchodźców dla języka francuskiego i rosyjskiego w PSG w Świnoujściu.

Wspólne ćwiczenia Neptun 2017 funkcjonariuszy SG państw UE

Od 22 do 25 maja 2017 r. na wodach Portu Kołobrzeg trwały zintegrowane manewry o charakterze międzynarodowym z użyciem jednostek pływających na morzu: „Zapobieganie zagrożeniom w zakresie bezpieczeństwa morskiego – Neptun 2017”. Szkolenie zorganizował Centralny Ośrodek Szkolenia SG – partner ramowy Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL), wspólnie z Morskim Oddziałem SG. W ćwiczeniach uczestniczyło 25 funkcjonariuszy służb kontrolnych z 16 krajów Unii Europejskiej, którzy zajmują się ochroną bezpieczeństwa morskiego. Manewry „Neptun 2017” prowadzili eksperci z centrów do spraw terroryzmu i bezpieczeństwa z Portugalii, Francji, Grecji i Polski. Ćwiczenia praktyczne wspomagało 52 funkcjonariuszy z Morskiego Oddziału SG oraz Centralnego Ośrodka Szkolenia SG, a także 29 studentów Akademii Morskiej w Szczecinie oraz ratownicy Morskiej Służby Poszukiwania i Ratownictwa (SAR).

lub przejścia granicznego, gdzie posadowiony jest *Focal Point*, misje funkcjonariuszy – gości mają na celu promowanie współpracy, wymianę doświadczeń oraz przygotowywanie funkcjonariuszy służb granicznych całej Unii i SAC do wspólnego działania na rzecz sprawnego zarządzania granicami.

Wspieranie działań i wysiłków państw UE na rzecz ograniczenia niekontrolowanej migracji

Elementem zaangażowania na granicach w sytuacji niekontrolowanej migracji było tworzenie punktów szybkiej identyfikacji i rejestracji imigrantów we Włoszech i w Grecji, czyli w państwach brzegowych, do których przybywało najwięcej uciekinierów z Afryki i Bliskiego Wschodu. W ramach tzw. podejścia *hotspot*⁹ wyznaczono sześć centrów rejestracyjnych we Włoszech i pięć w Grecji.

W założeniu działalność *hotspotów* opierać się ma na wkładach (zasobach personelu i wyposażeniu) przekazywanych do ich dyspozycji przez państwa członkowskie. W pracach *hotspotów* uczestniczą też funkcjonariusze i eksperci EASO¹⁰, Frontexu, Europolu (Europejski Urząd Policji – pomaga krajowym organom ścigania w zwalczaniu poważnej przestępczości międzynarodowej i terroryzmu) i Eurojustu¹¹.

Zespoły EASO mają ułatwiać wdrażanie programów relokacji, a funkcjonariusze Frontexu wspierać organizację powrotów nielegalnych imigrantów do państw pochodzenia. We Włoszech były to Augusta, Lampedusa, Porto Empedocle, Pozzallo, Taranto i Trapani, w Grecji: Lesbos, Chios, Leros, Samos i Kos.

Wnioski

1. Współczesne działania funkcjonariuszy SG w Polsce będą zmierzały do coraz większego i częstszego współdziałania z przedstawicielami SG innych państw oraz wyspecjalizowanych instytucji UE (głównie Frontexu i Europolu) wobec

⁹ Podejście *hotspot* służy do zarządzania wyjątkowymi przepływami migracyjnymi. Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (EASO), unijna agencja graniczna Frontex, Europejski Urząd Policji (Europol) i Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) będą pracować w terenie z władzami państw członkowskich pierwszej linii, aby wspierać je w wypełnianiu zobowiązań wynikających z prawa UE i przeprowadzać szybką identyfikację i rejestrację napływających migrantów oraz pobierać od nich odciski palców. Działalność poszczególnych agencji będzie się wzajemnie uzupełniać.

¹⁰ Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu (ang. *European Asylum Support Office*, EASO) – agencja UE utworzona w 2011 r., która została powołana w celu wdrażania wspólnego europejskiego systemu azylowego. Jej zadaniem jest zapewnienie, aby poszczególne sprawy azylowe były traktowane w sposób spójny przez wszystkie państwa członkowskie.

¹¹ Eurojust, właśc. Europejska Jednostka Współpracy Sądowej – agencja UE o charakterze prokuratorskim, utworzona w wyniku porozumień zawartych w ramach agendy z Tampere, przeznaczona do walki z transgraniczną przestępczością zorganizowaną na terenie UE.

narastających problemów niekontrolowanej migracji. Przykładem są działania prowadzone w ramach tzw. podejścia *hotspot*. Z dotychczasowych doświadczeń państw UE zmierzających do ograniczania niekontrolowanych fal uchodźców i związanych z tym ryzyk i zagrożeń dla europejskiego ładu społecznego wynika, że tylko wzajemna współpraca i wspólna koordynacja działań polityków, społeczeństw i wyspecjalizowanych jednostek, jak: SG, Frontexu, Europolu, EASO, Eurojustu zwiększy skuteczność kontroli przepływu tych osób i pozwoli na stopniową eliminację patologii występujących podczas tych fal uchodźców. Z analiz specjalistów Frontexu wynika, że Europa, z racji swojego dobrostanu, stabilizacji oraz istniejących programów opieki socjalnej, będzie celem kolejnych fal uchodźców, którzy będą szukali szans na lepsze życie.

2. Z racji ograniczonych zasobów sił, środków oraz personelu SG konieczna jest koordynacja współpracy tej instytucji z przedstawicielami innych grup dyspozycyjnych (m.in. Żandarmerii Wojskowej oraz tworzonych sił WOT) w rozwiązywaniu narastających problemów wynikających z przybywania do Europy kolejnych fal uchodźców. Mimo podejmowanych działań rekrutacyjnych w dalszym ciągu w wielu placówkach MOSG są vacaty, które ograniczają możliwości i utrudniają prowadzenie skutecznych działań przez funkcjonariuszy. Dlatego dalsze skuteczne działania w ochronie naszych granic i bezpieczeństwa wewnętrznego będą wymagały ścisłej współpracy funkcjonariuszy SG, Żandarmerii Wojskowej, WOT, administracji niezespolonej w celu przygotowania środowisk lokalnych do wyzwań wynikających z tych fal migracyjnych.
3. Ważnym elementem stabilizującym skuteczne działania funkcjonariuszy SG jest pewność pracy i dalsze perspektywy pełnienia służby. Ważnym elementem tych działań jest polityka kadrowa w MOSG, która nie ułatwia funkcjonariuszom prowadzenia długofalowych, opartych na zaufaniu, statutowych zadań. W ciągu ostatniego roku doszło do trzykrotnej zmiany na stanowisku komendanta MOSG, a w jednej trzeciej placówek SG komendanci są p.o. (pełniącymi obowiązki). Utrzymujący się „stan tymczasowości” nie sprzyja mobilizacji personelu SG do skutecznego wykonywania nowych zadań wynikających z napływu uchodźców.

Bibliografia

Annual report on the situation of asylum in the EU 2016, Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu, Luksemburg 2017.

Europejski Fundusz Powrotów Imigrantów, Projekt 4/15/EFPI/2013 *Wzmocnienie efektywności działań w zakresie powrotów wykonywanych przez Straż Graniczną, w tym współdziałanie z innymi instytucjami*. Departament Funduszy Europejskich, MSWiA, Warszawa 2008.

Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o utworzeniu Polsko-Niemieckiego Centrum Współpracy Służb Granicznych, Policyjnych i Celnych, zawarte dnia 17 lutego 2011 r. (Dz.U. z 2012 r., poz. 1252).

<http://www.nad-odrzenski.strazgraniczna.pl/pncw-swiecko.html> (dostęp: 22.03.2018).

Skoczylas Ł., *Aktualna współpraca transgraniczna Rzeczypospolitej Polskiej modelująca aktywność międzynarodową samorządów*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2012, z. 12.

Sprawozdanie specjalne. Podejście „Hotspot” – unijna odpowiedź na kryzys uchodźczy (przedstawione na mocy art. 287 ust. 4 akapit drugi TFUE), Europejski Trybunał Obrachunkowy, Luksemburg 2017.

Tyrawa D., *Współpraca transgraniczna jednostek samorządu terytorialnego w systemie polskiej administracji publicznej*, [w:] *Wybrane aspekty współpracy transgranicznej polskich samorządów w kontekście przemian prawa Unii Europejskiej*, I.M. Wieczorek, M. Ganczar (red.), Wyd. Naukowe Doctrina, Łódź 2016.

Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, Dz.U. 1990, nr 78 poz. 462.